

ÉLET ÉS IRODALOM
SZÉPIRODALMI ÉS
TÁRSADALMI HETI KÖZLÖNY.

Lapfőmunkatárs és szerkesztő:
KORBULY JÓZSEF.
Főmunkatárs:
HEGEDŰS ISTVÁN.

Szerkesztői iroda és
Kiadó-hivatal:
Kolozsvártt. Bel. Monostor
utca 20sz.

Előfizetési ár:
Egész évre 6ft.
Fél " 3 " " "
Negyed " 1.50k.
Egyes szám ára 12kr.

Ny. Stein J. Kolozsv.
Metsz. Fiedler K.

FERTI INGER
specziális készítője.

KERESKEDÉSÉRT
(2-5)
a legolcsóbb árak és pontos kiszolgálást biztosítása mellett.

NN

on
L
résben

i rész-
li jót-

a

FELHIVÁS ELŐFIZETÉSRE.

Nem szükség fejtegetnünk, mily jelentékeny hatással lehetnek vidéki központjaink a közszellem emelésére. A főváros emelkedjék bár mindnyájunk örömére és büszkeségére minden igaz magyar metropolisává: veszti erejét, befolyását, ha a vidék közszelleme ernyed, ünérzetlen. Erdélyrészi kisebb hazánkban a politikai sajtó az utóbbi időkben oly lendületet vett, mely jogos reményt nyújt az iránt, hogy oszlani kezd a közöny, mely ólomsúlylyal nehezedett bércezes hazánk közéletére. De elegendő-e az élet egyoldalú nyilvánulása elé tartani tükröt? Elég-e a központban kiadott politikai jelszavakat, mint hű viszhangoknak keblünk nemes hevületével viszonzni? Egy ága van-e az irodalom életének vagy az életet tükröző irodalomnak?

Lehet-e tompa megnyugvással megadnunk magunkat egy pár kevéssé szerencsés kísérlet után, melyeket részint itt Kolozsvártt, részint Maros-Vásárhelyt igaz búzgalommal tettek szépirodalmunk és társadalmi életünk önállóbb fejlesztése iránt? Nem kötelességünk-e a kísérletet mindannyiszor újból kezdeményezni, valahányszor a sikerre csak némi kilátás is mutatkozik?

Politikai életünk tolmácsai: a politikai közlönyök is többször hangoztatták annak szükségét, hogy a vidék több önérzettel, több önállással, több áldozatos búzgalommal léphetne föl. Az izlés nemesítésére, a szépérzés öntudatosá tételére, az irodalom marandó alkotásai iránt a figyelem ébresztésére, a nemzeti műveltség összhangozatos többoldalú fejlesztésére, a nemzeti öntudatnak az élet minden nyilvánulatában egyformán ébrentartására bir-e a főváros elég erővel? Aligha! Mindegyre hangzik a panasz, hogy a politika absorbeal mindent. Csak közelebről nyilatkozott úgy egyik genialis szépirodónk, hogy ólomszülő szedése az ő munkássága. De szóljon bár a központ még szebben. Működnek bár még önzetlenebb lelkességgel: ha viszhangot nem ébreszt...nem vész-e el fáradságának java-része?

E hiányon kíván csekély hatásköréhez képest segíteni az „Élet és Irodalom“, e szépirodalmi és társadalmi heti lap, mely mély jelentőségű czimének súlyához képest, törekedni fog komoly irányban hű tükre lenni a társadalom életének — a napi politikának teljes kizárásával, — igaz terjesztője lenni az irodalmi izlésnek, ébresztője ama termékek iránti érdeklődésnek, melyek ez érdeklő-

dést valóban megérdemlik. Igaz, őszinte hangon kíván e lap hozzászólni a nevezetesebb társadalmi kérdésekhez, bevinni az itészet magasabb nézőpontjait az irodalmi kérdések megvitatásába és egy szegény, elhagyatott mezőt, saját kis hazánk irodalmi múltját is művelés alá fogni. Vajha minél több oldalról sietnének e nemes czélunk felé vezető utak egyengetéséhez!

Rovataink berendezésénél, egy kissé eltérve a chablonsze-rüiségtől, csak a vers, az elbeszélések rovatát tartjuk meg állandóan, egyebekben szabadabb mozgást engedünk meg magunknak. Természetesen igyekezni fog lapunk az irodalom és művészet köréből minden fontosabb mozzanatot lehetőleg elfogulatlan tárgyiasággal feldolgozni.

Lapunkat irodalmunk büszkeségének: Jókai Mór-nak egy lapunk számára irt „Láda! Kérnek Józse-e?“ czimű elbeszéléssel nyitjuk meg. Tolnai Lajos, Petelei István hosszabb elbeszélései fogják irodalmi jelesünk e művét követni. Kiváló fővárosi és vidéki írók egész sora ígerte meg már közreműködését.

Az első szám verset Szász Béla, tárczaczikket Beöthy Zsolt tollából közöl.

Lapunk minden vasárnap fog egy, és a szükséghez képest másfél nagy íven színes borítékban megjelenni.

A lap előfizetési ára:

Egész évre . 6 frt. ; Félévre . 3 frt.
Negyedévre 1 frt 50 kr.

T. cz. gyűjtőinknek öt egyszerre beküldött előfizető után kívánatra tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Úgy az előfizetési pénzek, valamint a lapszellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőhöz küldendők (Kolozsvártt, Belmonostorutca 20. sz.)

Helybeli előfizetéseket elfogad STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvártt, 1883. december hó.

HEGEDÜS ISTVÁN,
főmunkatárs.

KORBULY JÓZSEF,
laptulajdonos és szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

LÁSZLÓFFY JÓZSEF

Kolozsvártt, (főtér Szathmáry-ház.)

Női kézi munka, rövid és kötött áru üzletében ismét új szállítmány érkezett s igen jutányos árban kapható igen sok mindenféle czikk:

Divánpárnák, kezdett munka és kész 1 frt 50 krtól 20 frtig.
Kendő tartó kezdett munka és kész 50 krtól 4.50 ig.
Kulcs tartó kezdett munka és kész 60 krtól 5 frtig.
Kalap tartó kezdett munka és kész 50 krtól 5 frtig.
Óra tartók kezdett munka és kész 30 krtól 2 frtig.
Szőnyegek kezdett munka és kész 2.80-tól 20 frtig.
Czipő húzók 5 krtól feljebb.
Fehér és színes himzések méterenként 8 krtól feljebb.
Apró dísz tárgyak izléses választékban.
Canavász és krepp abroszok, deszertek, védterítők, táleza alá való, táleza takarók pohár alá, munkakosárra való terítőcskéik.

A fentebb irt asztalneműk simán, ugyszintén himzés alá igen szépen nyomatva is kaphatók.
Fehér és színes gyapottak: Valódi Kírály, Pottendorfi, Ausztria, Gumpoldskirchner, Magyar nemzeti, Gyöngy, Schottis stb. fehér és fehéritetlen állapotban. Vigonia mindenféle színes gomolyás gyapott jó színű, ugyszintén sodrott gyapottak, Hárászneműk, czérnák, selymek, tűk, mindentéle apróság. Férfi női és gyermek harisnyák, alsó ingek és nadrágok.

BÉLÉSNEMŰEK, ZSINÓROK, GOMBOK.

Midőn számtalan czikkeimet a legjutányosabb árak mellett a n. é. közönségnek ajánlani bátorodom, fennebbi czikkekre becses figyelmeket kérve, magam jó indulatokba ajánlom s vagyok kész szolgáljuk

(11) (3-3)

Lászlóffy József.

UJONNAN BERENDEZETT

FÉRFI DIVAT-ÜZLET MEGNYITÁSA.

Alólirott tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy Plébánia-épület szeglet bolthelyiségében

férfi divat-üzletemet

a mai kor igényeinek megfelelőleg berendezve megnyitottam, a hol is dus választékban és a legszolidabb árakban a következő czikkek találhatók, u. m.: henger és nemez kalapok, Schapeau Clackok, nagy választéku nyakkendők, fehér és színes férfi ingek, gal-lérok, kézelők, kitűnő minőségű czipők, téli és glaszé kesztyűk, téli alsó ingek és nadrágok, fűszeklik, utazó Plaidok és sapkák, vízhatlan szövettől készült (gumi) köpenyek és még több itten elő nem sorolt e szak-mához tartozó czikkek.

Valamint eddig ugy ezutánra is a legfőbb törek-vésem leendő a nagyérdemű közönség becses bizalmát szolid és pontos kiszolgálásom által kiérdemelni.

(12) (3-3) Ifj. Csiky József.

HIRSCHFELD SÁNDOR

a „MATRÓZ“-hoz KOLOZSVÁRT
főtér a Plébánia ujonnan épült házában.

Ajánlja a n. é. közönségnek dúsán ellátott
fűszer, gyarmatáru, liszt, csemegye és bor
(2) **KERESKEDÉSÉT** (3-5)
a legolcsóbb árak és pontos kiszolgálat biztosítása mellett.

STEIN & GAMENTZY
Kölozsvárt a Runkumarktban

Ajánljuk a legjutányosabb határozott árban, készpénz fizetésnél 2% engedélyt,

Ferdinand Richter-féle *rumburgi* *visszatűtő*, *ezéret* *visszatűtő* minden szélességben, elifiton és gyapott *gyalosszék*, fehér és színes *asztalmenüket*, fehér és színes *barceteket*, *szőnyegeket*, *pokrócokat*, *paplanokat*, *mátrázokat*, női és férfi *fehértanúkat*, *harisnyákat*, *müdeket*, *ágy- és asztalterítőket*, fehér csipke és *Jutte függönyöket*, *karton* és *cretonokat*, a legjobb minőségűnek elismert *hott damast asztalnemű* és *törülközőket*.

Menyasszonyi kelengyék, férfi és női *fehértanú* felügyeleltünk alatt készítenek. (10) (3-3)

Áruink jó minőségért felelősséget vállalunk.

FARSANGI IDÉNYREI BÁLI RUHÁK megrendelhetőek 30 Ft-tól felfelé A LEGJUTÁNYOSABB ÁRBAN **BETEGE FÉTER** NŐI-PIPERE KERESKEDÉSÉBEN Kölozsvárt, főtér.

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönségnek szíves tudomására juttatni, hogy a jelen farsangi időnyre a legújabb hálj tolettékhez tartozó bel- és külföldi különlegességek tártánok, illusztrációk, seiyem és atlasz kelmék, tulangyalások, mouli és cepellisek, virágok, (darab és garniturokban, tollak, fehér, fekete atlasz és brüner topánok, bálj belépők, kesztyűk, legyezők, müde-derek, szalagok, csipkék, kerék és uszályos szoknyák, valamint e szakmába vágó még számtalan elő nem sorolt tárgyak nagy választékban megérkeztek. Kiháknak elkészítést a legutolsó divat szerint egy ruha derek és előhossza beklidése után felelősség mellett átválthatom. Midőn ez alkalommal a n. é. közönség heveses pártfogását kérem, nem mulasztatom el említes nélkül, hogy előnyös bevásárlásom folytán az elősorolt cikkeket feltűnő olcsó árban szolgálhattam.

Muffokból és müderekből. (1-1)
gyári raktár.

FONTOS HIRDETÉS! Az erdélyi részekben egyedüli a maga nemében! **GÁMENTZY JÁNOS** KOLOZSVÁR, FÖTÉR Gr. TELEKI-HÁZ

ajánlja gazdag raktárát, u. m.
BUTORSZÖVETEKBEK, PÜTÖ- és nagy SALON-SZÖNYEGEKBEK,
JUTE- és CSIPKE-FÜGGÖNYÖKBEK,
fel- és külföldi pokrócokban, paplan és mátrázokban,
valamint kárpitos- és koosgyártó anyagszerekben, ugyszintén:
Seegras (tengerifü) afrique, löször és paplangyapott
ezikkekben.

Megrendelések figyelemmel és a lehetőleg legolcsóbb árban
(5) eszközöltetnek. (3-3)

szongott gerő KOLOZSVÁRT FÖTÉR II. SZÁM.

Ajánlja
különlegességeit
uri divat árak
és fehértanúekben
feltűnő olcsó árakon.
FÉRFI INGEK
specziális készítettője.

DUHA KRISTÓF VÁSZN, FEHÉRTANÚ ÉS FÉRFI DIVAT RAKTÁRA

KOLOZSVÁRT és MAROS-VÁSÁRHELYT.
Dús választékban kapható minden e szakmához tartozó ezikkekből.
EGÉSZ KIHÁZASÍTÁSOKAT
elválalok s azok pontos és jutányos kiállításáról jót állok.
Azon t. ez. vevőim, kik M.-Vásárhelyhez közelebb vannak, sziveskedjenek onnan beszerezni vagy megrendelni. Terjedelmes árjegyzéket kívánatra postán küldhetek.
Vidéki megrendeléseket azonnal teljesítek.
Nagybecsü pártfogásért esedezik tisztelettel
(4) (3-10) **DUHA KRISTÓF.**

EREDETI FRISTER és ROSSMANN VARRÓGÉPEK.

Amsterdamban az 1883-diki kiállításán
„ARANY ÉREMMEL“
kültüntetett, tehát a legnagyobb elismerésben részesített
SINGER
varrógépeket készpénz, vagy 1 Ft heti részletbeni fizetések és hat évi írásbeli jótállás mellett ajánlja
Neeser János és társa.
Kölozsvárt, tordauteza 1. sz.
(7) (3-52)

STEIN JÁNOS

KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDÁSZ,
erdélyi muzeum-egyleti könyv- és zeneműáros
KOLOZSVÁRT

ajánlja az összes magyar, valamint a német és külföldi irodalom minden ágának legújabb s legjelesebb termékeiből felszerelt

KÖNYV- ÉS ZENEMŰKERESKEDÉSÉT

(Erdély legnagyobb könyv- és zeneműtelepe.)

Dús raktára kötött és kötetlen könyveknek a tudomány minden ágától. Képes díszművek, gyémántkiadások és ünnepi ajándékok.

HAZAI és KÜLFÖLDI REMEKIRÓK A LEGOLCSÓBB KIADÁSOKBAN.

MINDENMŰ ISKOLAI KÖNYVEK, TAN- és SEGÉDKÖNYVEK LEGTELJESEBB RAKTÁRA.

Ima- és ájtatosági könyvek egyszerű, ugy a legpompásabb díszkötésben stb.

NAGY KITERJEDÉSŰ ZENEMŰ-RAKTÁRÁBAN

mindenkor a legújabb, ugy nemkülönben a klasszikus zeneművek különféle kiadásokban kaphatók. Az olcsósága és jeles tartalmánál fogva méltán hírnevet szerzett

EDITION PETERS

(PETERS-FÉLE GYŰJTEMÉNY.)

mindig teljes számban van raktáron.

Bel- és külföldi könyv- és zeneműárosokkal való élénk összeköttetésénél fogva minden bárhol és bárki által hirdetett könyv vagy zenemű az eredeti bolti áron kapható vagy rövid idő alatt jutányos áron megszerezhető.

KÖNYV- és ZENEMŰ-JEGYZÉKEK

ingyen és bérmentve.

Vidéki megrendelések gyors és pontos teljesítésére különös gond fordítottatik.

Közel **50 év óta** fennálló könyvkereskedésében

A JELESEBB VAGY LEGÚJABB SZÉPIRODALMI MŰVEK ÉS REGÉNYEK

azonnal kaphatók s felhívja

a t. olvasó-egyletek s egyáltalán a hazai könyvtárak

különös, szives figyelmét ama felette előnyös feltételekre, melyek mellett a legnagyobb készséggel ajánlkozik

összes irodalmi szükségleteiknek

pontos és gyors szállítására.

Levélbeli megkeresésre a feltételek azonnal közöltetnek.

A rendkívül leszállított áru szépirodalmi művek árjegyzékével és minden más könyv- és zenemű-jegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál.

JÓL BERENDEZETT

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJA

minden e szakba vágó megbízást pontosan, csinosan és a legjutányosabb árak mellett eszközöl.

ÉLET ÉS IRODALOM.

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETI KOZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyedévre 1 frt 50 kr.
Félévre 3 " — "
Egész évre 6 " — "
Egy szám ára 12 kr.

LAPTULAJDONOS ÉS FELELŐS SZERKESZTŐ:

KORBULY JÓZSEF.

FŐMUNKATÁRS:

HEGEDÜS ISTVÁN.

Az előfizetési pénzek, valamint a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőhöz küldendők. (Kolozsvárt, Belmonostor-utca 20. sz.)

Helybeli előfizetéseket elfogad Stein János könyvkereskedése. KÉZIRATOK NEM ADATNAK VISSZA.

I. Évfolyam.
Harmadik szám.

Megjelenik minden vasárnap 1—1½ ívnyi terjedelemben.

Kolozsvárt.
1884. január 13.

A MAGYAR NÉP ERKÖLCSI RAJZÁHOZ. *)

Irtta: IMRE SÁNDOR.

Ez a szegény nép még nem méltatódott arra, hogy szellemi mivolta a maga és külföld számára magának tükörül, a külföldnek tudomásul némi gondtal, összefüggéssel, renddel leírassék. A vöglök, csuvasok stb. házi és társasági életéről tudunk vagyis tudnak idegen szellemű, külföldi irányu tudósaink annyit, mint a magyarérol. A legújabb nemzedék, mely csak a fő és nagyobb városokban ismerte meg a magyar szót, a magyar világot — leginkább koresul — nem tudja milyen s mit érdemel az a nép, melyet állítólag szolgál, vagy az új aristokratákról helyesebben mondva, melyen uralkodik, melynek verejtékéből uraskodik.

A magyar népet nem a városokban lehet megismerni, mely városok 5—6 kivételével idegen népességűek. tehát nem magyar irányuak és szelleműek: hanem a falusi életből, a vidéki nagyobb községekből, a békés és biharmegyei síkságon, a Dunán túl, Erdélynek legmagyarabb vidékeiről, hol csoportosabban, sajátosabb állapotban él, önállóbb fejlődéssel, saját geniusa szerint beszélve, énekelve, mulatva.

A kettő közt: a vegyesebb ajku vidékek és az alföld vagy székelység magyarja közt a lényegesekre nézve való egyezés mellett, sok különbség van. Beszédük idegenesebb, szegényebb. Életródjuk rosszabb, szellemi fejlődésük szigorúbb vagy sanyarúbb, tehetségük törpebbek, hitványabbak. Népköltésük erőtlenebb, gyarlóbb, színezetlenebb. Humora hasonlíthatatlanul gazdagabb az alföldinek vagy székelynek, mint az ung- vagy beregmegei-

nek. A balladák vagy dalok, melyekből eredetileg gazdagabb ér található, az alföldről s székely hazából kerülnek. A lakodalmi szertartások ily tájakon maradtak meg eredeti sokféleségben és szeszélyességgel.

Én az alföldit ismerem félszázados érintkezés, öntudatos eszmélődés után: ebből indulok ki rövid jegyzeteimben.

Sokan keresték a magyar nép ős vallását, ősi mythologiai fogalmait; mert ebből tetszik ki: volt-e már eleve is képzelődése, szellemi emelkedettsége, aesthetikai vagy művészeti, böleselői stb. hivatása. Az eredmény, úgy látszik, az, hogy a magyaroknak ide jöttök előtt oly szegény mythikájuk, oly korlátolt vallásos képzelődésük volt, mint ma a szegény barbaroknak. Innen eredhetett, hogy a keresztyénségtől százakig irtódtak. Innen, hogy a magyar nép a reformatiót nemcsak legegyszerűbb, legridegebb alakjában fogadta be, hanem hogy az nála kevésbé termékenyítette meg a fantáziát, de valódi szép gyümölcseit termette az erkölcsiségnek, miről alább szólok. Végre ide mutat az is, hogy a magyar nép életében vallásos érdekből folyó népharcnak emlékezete nincsen. A magyar nép könnyen vitázik, verekedik. Egy szóért, egy almáért s néha ok nélkül is keresve keresi a birkozást, ha egy kissé kedve szökken („ki a legény?” stb.) De vallási fanatismusra s ennek tetlegességére nem vetemedett soha — bármint fanatizáltak volna is papjai. A debreczeni tanulók harcoltak a „pullusok” ellen — mert pápisták — de ez a tanítóknak s nem a nép szellemének köszönhető, vagy amaz ok nélkül való legénykedés egy nemének vehető. A theologusok dulakodtak, Herkó páter, (XVII. század II-ik felében) meg Kis Imre páter furkós bottal polemizáltak a kálvinistákkal, Patak utcáján megbirkóztak stb., de e nép egymás hajába a hitért — tudtomra — soha sem kapott.

A magyar nép babonái, mint maga ez a nevezetis (igy varázs, bájolás, boszorkány, garabonczás, lidérez stb.), mind idegen nevek és idegen dolgok; itt e hazában tanultuk el.

Idegennek tartják még az „Isten” nevezet is vagy legalább későbbinek az igen szép és általános jelentésű élő, legrégebb ily nevezettel szemben, mely vonatkozhatik az élő valók összegére, az élő természetre is. Úgy látszik, hogy elméletben is nagyon szegény vagy inkább józan volt a magyar nép elméje, mert sem szellemvilágban alárendelt valókat Istenen vagy élön (sajátlag „élő”, mert feltétlenül korlátlanul él; v. ö. a héber jehovah-val és a német ewig-gel, melylyel fordítják legszebben a jehovah nevet) kívül nem ismert, a milyenekkel pedig rakva az északi népek monda-világa, sem a keresztyén legendákat Jézusról stb. nem tartotta meg emlékezetében, annyival kevésbé szaporította. Nem mondhatni pedig, hogy a mesék, mondák, adomák ellensége volna; mert Aesopus meséi, a „Hármas Istória” adomái, Markalf élczes mondatai, a biblia kép-beszéde csak oly tetsző dolgok a magyar népnek, mint akármely másnak az effélék.

De ebből nem hozhatni ki, hogy vallásos érzése és eszméi hiányzanának. A zsol-tároknak, a bibliaolvasásnak alig hisszük, hogy volt volna buzgóbb hive és kedvelője, mint az alföldi magyar nép. Érdekelte ezt annak minden szava, képe, tétele. Tarsaságokban sokszor tettek fel egymásnak kérdést a biblia-ból; törték fejüket a próféták és apostolok merészebb hasonlatain, a jelenések könyvének képein, czélzásain, rejtélyein. A zsol-tárokat nem énekelte buzgóbban egy skót covenanter vagy francia hugenotta sem, mint a magyar alföld protestáns közönsége, mint művelt és műveletlen család a magyar reformáltak körében. Ily buzgósággal énekel az alföldi nagy gyülekezetekben a róm. katolikus magyar is. De ereklyetartás, képek cultusának túlzása nincsen. Úgy tudjuk, hogy a csodajelenségek is ritkák. A francia, belga, németföldi csodák aligha lennének itt oly kelendők. Talán, mert izgékony érzelmessége vagy kicsinyesen képzelgő elméje nem volt, oly formán mint az angol és skót népnek: megelégedett a pusztá falak közt egyszerűen, de kenetesen folyó bibliai zamatu prédiká-

*) Külföldi használatra szánt dolgozathoz irt töredék Csak arra való, hogy a nép élete némely részeire nézve szolgáljon tájékoztató adalékul. Egy terjedt ethnographiához a vidékek életének részletes leírása szolgálra előkészületül.

ozióval és a képzelődést s érzelmet csak nagy képeinek fensége által érdeklő zsoldárokkal. Nehány évvel ezelőtt az Athenaeum egy írója a zsoldároknak marquis of Lorne-féle fordításáról emlékeztet, úgy vélekedett, hogy azok kiválóan összevágának az angol és skót nép lelkületével: én úgy vélekedem, hogy a magyaréval is. Az alföld síkjain csendes hallgatásban, foglalkozásban élő és merengő nép a sik végtelenségében, a zivatar, az árvíz s effélék nagyszerűségében olyan képekkel találkozunk, milyenről a 18., 48. és más zsoldárok szólnak — s a keleti monotheista népek, kiknek elméjének legszebb virága a zsoldárok, ily pusztákon éltek (l. a zsoldárokat), nagyobb részt ily merengő, de nem kicsinyes képzelődésre alkalmas nép voltak.

A józan, de komoly vallásosságnak szép gyümölcse volt a nép azon erkölcsisége, melynek biztos emlékezete maradt a múlt századból s a jelennek első feléről. Ilyen a családi élet tisztasága. Erre nézve kedvező adatot szolgáltatnak az egyházak anyakönyvei. Akárhány egyházközség volt, melynek anyakönyvében tíz évről, ezer lakos után, egy házasságon kívüli gyermek bejegyezve nincs. Így volt nagyobb és kisebb községekben. És ezt nemcsak a nagyobb községekben még ezelőtt negyven évvel is szokásban volt egyház-követések és hasonló adatok után állíthatjuk, hanem biztos szó-hagyományok és tapasztalások után, melyeket meg nem hamisítanánk, miután népünk érdekében mindenekfelett igazat akarunk mondani. Másképp volt a dolog vegyes ajku városokban, műveltebkekkel nagyobb mértékben népes községekben, kivált nemesi körökben. Ide a német, francia műveltség s bűnök korán lehatottak, mint Apor Péter és más kor-rajzoló tanusítja.

Szép emlékezésünk van arról a templomi rendről, melyet ezelőtt csak 40 évvel is láthattunk a magyar alföld kisebb-nagyobb gyülekezeteiben. (A nemességtől lakott gyü-

lekezeteket itt is kivesszük.) A tömött templomok az „egy szívvel és szájjal“ imádkozó és éneklő sok száz, sőt ezernyi nép, mely egy suttogást, egy szószakozott tekintést vagy egymáshoz szólást bűnnek tartott volna, teljesen kikerült; az egyformán — mind barna színbe — öltözött nőserég és férfiak, a mint a templomba mentek, a mint abból kijöttek, a mint az urvacsorához járultak: nemesek szép, de magasztos látvány volt — szemben a mai tarkaruhás, templomban szószakozó közönséggel, mely énekelni nem tud, imádkozni nem hajlandó . . . A rend ezen érte, az illem szerény fentartása, meglehet nem demokrat tulajdon, de jóra való népnek mindenestre tulajdona. Ez a tulajdon mutatkozott még lakomák és lakodalmak alkalmával is. Szertartásos formaságokkal mentek ezek végbe. Így még a hosszadalmas köszönések, köszöntések is, (l. Kazinczy Életrajzában Tol-dynál) melyekben szintén rend és komolyság uralkodott. Úgy látszik, mintha többre becsülték volna egymást és magokat, míg a mi korunk nem igen veszi komolyan sem magát, sem az életet.

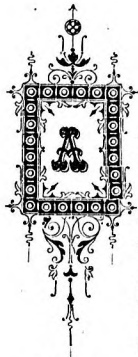
(Folytatása következik.)

Láda! Kérnek. Jösz-e?

Elbeszélés.

Irta: JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

külső, belső gazdaság sorját a kis ujján hordta; Isten bocsá! még a lovakhoz is értett. A lic-tariumai és az élethosszító vizei olyan híresek voltak az országban, hogy azokat aranynyal mérték fel.

Ezért rendében is volt a gazdasága: nem volt ő nála soha rosz esztendő.

Olyan hire is volt a Drugeth Katának hogy messze földről is ő hozzá küldözték az atyafiságban élő családok leányait gazdaszonyságot tanulni; mert akkor azt kívánták a férjhezmenendő leányoktól. Jól is voltak ott szoktatva; de nem kényeztetve; minden hozzájuk illő munkára ráfogva, s a mellett távol tartva a ledér hivalkodástól.

De még nagyobb volt a hire a Drugeth Katalin mesés gazdagságának. Tán nagyították is. De így kellett lenni. Mert a ki folyvást csak beszedi a sok pénzt, de haszontalan dologra soha ki nem adja, azt utoljára fel kell vetni a sok kincsnek.

Azt mindenki tudta, hogy a belső szobájában van egy nagy vas láda, a mi még a tolvajokat is megszegyenyíti: mert ha nagyon próbálgatják a titkát álkulescsal, a ládában rejtett pisztolyesövek meglövik a rablót; elvinni pedig 10 ember sem bírja olyan nehéz a láda az aranytól. Hej, de sok szép uri legény kerengélte ennek a ládának a nyitját, nem is tolvaj-kulescsal, hanem az asszonya szívének kilincsénél fogva. Hét vármegyéből is feljöttek ide a határszéli várba, de még a kengyel-nyergen is átlvagoltak a kérok; farsang nem mult háztüznözök, leánykérok nélkül. Jöttek grófok, bárók, főispánok, sztaroszták, ifjak és meglett koruak, nagy nevek viselői, nagy birtokok urai.

Ilyenkor szokta azt mondani Drugeth Kata, a vas ládára kopogtatva mutató ujjá bötykével:

„Láda! Kérnek. Jösz-e?“

A láda azt mondta: „Nem megyek, nagyon nehéz vagyok.“

S esztendőre még nehezebb lett a láda, Drugeth Kata még egy évvel idősebb s természete még egy erkölccsel zordonabb; s a kérok mind a saroglyájukban vitték haza a kosarat.

TÁRCZA.

EGY ÚJ ANGOL KÖLTŐ.

(A műalkotás kérdéséhez.)

„Edinburgh Magazine“ 1883. októberi száma egy új angol költőt ismertet. Ez ismertetés bevezető részét egész terjedelmében átvesszük.

Ugyanis a költői alkotás műhelyébe enged bepillantunk. A műalkotás rejtélyes elemeiből mutat be egy párt, melyek a rendes eszmetársítás logikai körén kívül a képzelem szabad szárnyalásának egy-egy útját, mintegy az üstökös útját sejtetik.

Az idézett szemle így szól:

„Korunk nem egy jeles nevet tud bemutatni, melyek a gondolat oly áramlatát, az értelmi belátás oly ritka fokát és oly belterjes erejét, a belszemlélet oly rokonszenves alakját tüntetik föl, melyekről az előző évszázadnak csak homályos sejtelmük vala. A bölcselmi szellem behatolt az emberiség belvilági tapasztalataiba; a természet és

fejlődés titkait ellesték a leglünkenyebb mozzatokig; a bíráló szellem felülemelkedett a rendes módszereken és a gondolat és érzés rejtettebb tár-sításainak körébe hatolt s a szellemi működés rugóinak kifürkészését kísérlette meg. De korunk lelke legmagasb foku megtestesülését mégis a költészet és művészet magasb rendű életében találjuk meg. A szenvedély kiáltása, a belszemléleti világban tett észrevételek, idáig utol nem ért kifejezést nyertek a művészi kivitt szófestésben, a vers rythmikus alkatában, a szerelem és végtelen epedés szenvedélytől lázas körébe emelkedett, hol a való élet és tanszerűség által meg nem kötve, a létezés és magasabb valóság képzel világában szabadon szárnyalhat.

Valóban becsesek a kül- és beléletnek eme magyarzatai, melyek túlmenve a szószserinti természetes világon, a belszemlélet helyegét viselik és az elérhetetlen után sovárgó lantos költészet sóháját fejezik ki. A szófestés megtalálta valódi hivatását és meghaladva a tiszta jelképet és tárgyi hasonlatot, a zene lelkét kölcsönzé át és hang-harmonióban, hangszin (chromatic) képletekben fejezi ki magát; míg a zene gazdagitá saját kifejezését azáltal, hogy a színezés ruházatát ölté től és az emberiség színével pótolta meg a hang isteni kijelentését.

Így a külön művészetek sorompóikat áthágták úgy, hogy mint eredetileg volt a dolog, egy

lélekbe forrnak egybe és egyetlen szépérzésnek szenvedélyes lüktetésébe csapnak át. Maguk a szók is bírnak sajátos jelentéssel, mint a színek; és nyelvünk mesteri és finom hangvegyületében fölfedezték a hangok és színek saját értékét, mely független a szószserinti jelentéstől. Némely újabb költőink használatában megszűntek e hangok a gondolatgyyszerű rabjai lenni; a zengzetes elhelyezés, a művészi hangisméltés, a magánhangzók fuvalatszerű, a mássallhangzók csattogó, lármás hatása által, igazolták jogukat ahoz, hogy az ihletés orgonájának azon sipjait alkossák, melyeken „keresztül isteni hang beszél.“ Ők ama szárnyak, melyeken a költő magasabb égi körökbe emelkedik. Idáig a szók magukban csekély czélt szolgáltak. A közhasználat és közzükség döcögő szekerehez valának lánczolva. Isteni eredetük, mely alelek természetes lehellettévé tevő őket, félreértetett.

Nagyobbára lenyügözék az ihletést, mert hatalmukat, mint benső sugalatnak, fájdalmas módon nem vették számba, az egyszerű meghatározás körére szoritkozván. De újabb költőink ma napság valódi becsükre tanítottak meg. Ha ragaszkodunk is ahoz a felfogáshoz, hogy a zenei hangok szoros viszonyban vannak bizonyos gondolatokkal, ép úgy állíthatjuk, hogy a szók is használhatók hasonló czélokra. Értsük csak meg, hogy a szóknak magasb rendeltetése is van és hogy a költőt sehogy sem kell azok pusztá értelméhez lánczolni: és azonnal oly nagy, oly végtelen tér tárul föl előtte, mint

Meglátjuk, mit kap Csáky IV-ik György? ki tudja-e nyitni azt a bösztör-zárat (vexir schloss) vagy a ládán vagy a kisasszonya szívéen?

III.

A libapásztor.

Abban a levélben, a mit IV. István VIII. György által küldött Drugeth Katalinnak, szóról-szóra ez volt:

„Méltóságos és kegyelmes urleányszasszonyom!

Mások hat lovas hintóval, fényes kísérettel szoktak látogatni az udvarodban leánynézőbe: én a legkisebb fiamat egyedül egy magában bocsátom el Te Hozzád.

Hogy ama másokat sűrűn kikoszoroztad, azt én igen természetesen találom. Ők mindnyájan azzal a praetensióval jelennek meg előtted, hogy magukat „uraknak“ praesentálják, s mentől jobban afirmálták az uraságukat, Te annál inkább elfordítád tőlük az arcodat, nem akarván magadnak „urat“ venni s magadat „asszony“-nak eladni.

Ime, az én fiam, a legkisebbik (testre is, lélekre is az) üres kézzel járul eléd, s hidd el nekem, hogy a mi a kezében nincs, az a fejében sincs neki. Ez egészen Te Neked való férj candidatus. Azt csinálhatsz belőle, a mit akarsz. Használhatod guzsalszárnak vagy fejkötő bábnak tetszésed szerint, viselhetitek kölcsönösen Te az ő süvegét, ő a Te kontyodat.

Hogy pedig én miért kivánom azt a házassági frigyét, azt is sincere elmondom. Te, tudom, előre rámondod: „Láda! Kérnek. Jössz-e?“ Hát persze, hogy a ládáról van szó. De ne haragudj meg az igazmondásért, olvasd végig a levelem.

Ferdinánd császár király diplomával rám ruházta a XIII. szepesi városok grófi méltóságát,

a zene előtt, hol szabad képzelme „tisztább etherbe, szebb egekbe tör“ és csupán az által, hogy a gondolat formáit és érzés színeit egyesíti a hang, harmoniájával az olvasót a való világ sötét világán felül emeli. A legmagasabb mindig az érthetetlen marad. Ez nem türi, hogy az értelem által leköttessek. Semmit sem lehet valóban megfejteni, egészen megérteni. A hol az érthető világ végződik, az érthetetlen ott kezdődik.

Az értelem helyét a rokonszenv foglalja el. A hová nem bír elhatni az értelem, szárnyra kap a képzelem. A tapintás, bármily vak is, a látásnál magasabb rendű delejes erővel bír és közvetít finomabb érzést és a létezés rokonszenvesebb viszonyait teremt meg, semhogy az értelem azt megmagyarázni tudná, de azért nem kevésbé erős és valódi hatással bír. Az illat titkosan szövetkezik megfejtethetetlen módon az emlékezet benyomásaival. Azt érezzük, mit megmagyarázni nem bírunk. Hasonlóképpen a szók magukban is hatalmat gyakorolnak, mely független a nyelvtantól, független a gondolatól, bizonytalan szótagolása ez a vágy, a szenvedély, a gyöngédség, a meghatottság határozatlan, gyakran bizonytalan mozzanatának.

Például, ki állíthatja azt, hogy e kifejezés: „kelet népe“ a képzelemre ugyanoly hatással volna, mint ez: „keleti ég.“ De az értelem előtt bizonyos viszonyban nem ugyanazt jelentik-e? Bár mosolyra keltő jelenség, de nem kevésbé mély értel-

tőségét, a mik most a lengyel király alatt vannak. Tudod, hogy Zsigmond királyunk zálogba tette azokat harmincezer véka lengyel garasért. Visszakaphatjuk, szívesen adják, mihelyt a váltság-díjat letehetjük érte. De én ezt magamban meg nem győzőm; hanem ketten, egyesült erővel, ha Te is hozzájárulsz, meggyőzhetjük. Akkor aztán én a fiamnak, VIII. Györgynek engedem a szepesi grófságot; magam megmaradok Szepes főispánjának. És e szerint mind valamenynyien jól járunk. Ferdinánd császár király visszakapja, az országa bitangolt részét; a lengyel királynak megtelik az üres kasszája, én megszabadulok az alchymiai műhelyemtől, Te nyersz egy férjet, a ki egy személyben szepesi gróf és guzsalszár; a szepesiek pedig egy igazán nekik való kormányzót is, a kinél jámborabb lélek, Dobzse László király óta, nagyobb resignatioval a maga titulusát nem viselte: de legjobban jár bizonyára a fiam, a ki Tégedet megnyervén, megtalálja, a mi nélkül addig szűkölködött: — a fejét.“

Ez volt a levél tartalma.

Ebből látható, hogy a nagy diplomata férfit egészen praktikus oldaláról fogta fel a vállalatot s argumentumait ad hominem, azaz, hogy ad faeminam alkalmazta. Nagy dolog lesz, ha Drugeth Kata meg nem hagyja magát győzni ilyen helyes okok által.

A levelet kívül is, belül is lepecsételte IV. István gróf: nehogy VIII. György belekandikálhasson. Úgy adta a kezébe.

Útravaló pénzt nem adott neki. Ingyen a vendégszeretet minden háznál. Borral való helyett pedig oszson ígéretek. Beválthatja majd, ha szepességi gróf lesz. — Csak egy magálótte vaddisznó sonkája volt az úti izsákjában, meg egy mult heti sütésű rozsenyér. Elfogja azt azért a kés.

Mikor az erdőn végig lovagolt VIII. György, az apja legpompásabb mentéjében,

me van annak is, hogy egy ájtatos asszony vigasztalást nyert ez egyellen szóból: Mesopotamia.

A mi korunknak jutott a szerenese, hogy a szók e csodás hatalmát fölfedezze . . . érezni azt, hogy maga a nyelv szín, zene, költészet.“

Ezután a cikkiró hivatkozik Sidney, Shakespeare költészetére, melyekben e rejtélyes hatalom nyilatkozik, de a 18-ik évszáz az euphemismus e nemét elhomályosítá túlvitt rationalismusa által. Mint ha csak a mi 18-ik évszázunkról beszélne. A fent szóról-szóra adott bevezetésről így tér rá az új angol költőre, kinek szerény, névtelenül megjelent kötetét nem hirdeti a kortársak dicső harsonája, de magának a kötetnek tartalma mély és tartós hatást gyakorol és a fent röviden jelzett elmélet igazolásul szolgál.

Felhívja a cikkiró az angol közönséget, hogy ne a megszokott felfogásból induljon ki az új költő megítélésénél. Mintegy összefoglalja állítását a következő szavakban:

„Ránk oly benyomást tön érzésének finomsága, összhangjai egybevágása, hangszínező nyelvnek választékossága, szerkezetének harmoniája és képzelemvilágának árnyalatai által, hogy bátran hívjuk föl rá olvasóink figyelmét, mint személyesítőjére legutóbbi és talán legtökéletesebb és legbecsebb költői iskolánknak . . .“

Az új névtelen költő irányát kifejezi már az

a mibe kétszer is belefért volna: már akkor minden madár tudta, hogy mi járatban van? A kákuk, a húros rigó, a szajkó, a süket fajd mind ötet csufolta.

Hát még, ha az emberek is megtudják!

Mikor a dunajeczi szép tóhoz eljutott, másnap déltájon (az éjszakát egy üres pásztor-kunyhóban töltötte), leány-dal ütötte meg a fülét. Azt énekelték, hogy:

„Kinek van, kinek van

Karika gyűrűje!“

No már ezek is tudnak valamit!

A tóba ömlő folyó partján hosszú vég vásznak voltak végig teregetve, fehérités végett. A leánycselédek csak azt öntözgették tölcéséres kanákkal; jó kedvük volt, daloltak mellé.

A szép zöld mezőn pedig egész farka liba legelészett, a melyeknek az az ostoba szokása, hogy mindjárt rámegegy a kiterített vászonra s bepiszkolja. Nagy szükség van rá, hogy egy leány azokat őrizze, s zöld ággal a kezében elhessegesse a vászontelepről, ha errefelé mennek.

György urfi megállt tudakozódni, hogy messze van-e még az a Dunajecz?

Nem fordult a danoló leányokhoz, félt, hogy kinevetik. Inkább odafordult ahoz a libaörzökhöz, a ki a patak parton ült, s akkor is guzsalszárt tartva az övébe tűzve, selemyszál vékony lenfonalat eregetett le az orsójáról egész a viz színéig: a bolond pisztrángok csak úgy kapkodtak utána.

A leánynak a feje be volt kötve fehér patyolat kendővel, hogy a nap ne süsse; csak olyan ruhája volt, mint a cselédeknek.

— Isten jó nap, édes húgom! — köszönté őt György urfi. Nem mondanád-e meg, ha szépen kérnélek, messze van-e még ide Dunajecz, a hol Drugeth Kata lakik.

— Fogadj Isten, édes bátyám — felelt szelid, zengő hangon aleányka. Nincs biz az

általa kiadott kötet címe is. Az alaphang feloldásai: ez a kötet címe. A ki nem zeneértő, e címen megütközik, mert e cím a műalkotás oly titkának adja kulcsát, melyet egy pár vonással jelezünk. A zenében bármely hangsorban van egyalaphang, melyre a zenei halláson alapuló nyugtalansággal tér vissza a fül. És ha e hangtól félhanggal eltérünk, a zürhang egy neme áll elő, mely feloldás, megköveteli az összhangra visszatérést. És épen e hullámlásban rejlik az összhang zenei hatása, ereje. Ez a költészet thesis és arsis közötti lebegés képét juttatja eszünkbe. Gyönyörűen alkalmazza elméletét az új angol költő ismertetője e szavakkal:

„E feloldások mindig a hangsor természetes kiegészítésének célja felé sietvén, kifejezik a vágyat és sovárgást a tökély után, mely előttünk vagy megettünk van és csupán a szükségképeniségben, de nem valóságban létezik. E ki nem egészítés és a kiegészítés szükségének e sejtetése voltaképpen célja a költőnek. E költemények tehát nem a feloldott összhangzatok, hanem a vágy zürhangjai.“

Alomszerű világ ez, a zengzetesség zenei ütemmel hat ránk, együttérzést ébreszt és pedig inkább a sejtelmesség által, mint az észszerűség szoros rendje vagy a rajzolás szabatos körvonalai által.

Ennyit kívántam az új angol költőről irt cikik

már messze, csak ez az erdő takarja még. Hallja kegyelmed a harangszót! Most harangozzák a delet.

György urfi kéjelmetlenül vakarta a fejét.

— Ejnye bizony, akkor már elkéstem.

— Honnan jön kegyelmed?

— Szereváraljáról.

— Hát hiszen nagy hamar benyargalhat már a várba.

— Én nyargalnék; de a lovam sajnálja a lábát: elkéstem a déli harangszóval s nem akarok alkalmatlan lenni az uraságnál azzal, hogy ebéd után érkezem be: az ilyen vendéget szidják a gazdasszonyok. Majd csak itt ebédek a napnál. Megengeded, hogy ide letelepedjek?

— Tessék, bátyám — szólt a leány, odább huzódva, helyadás végett; pedig elég széles volt a pamlag: az egész Dunajecz partja.

(Folytatása következik.)

DAL.

Hajnal van; tavasz van
És a merre járok:
Daloló madarak,
Nevető virágok;
Az eget, a földet
Mintha fátyol földné;
— Rózsás, boldog álom! —
Igy marad örökké!

Este van, este van,
Csöndes őszi este;
Dült lomb — néma fészek,
Szívem buba veszve;
Fomfalak néznek az
Ég felé zordonan:
Aludjatok, álmok!
Este van . . . este van . . .

ENDRÖDI SÁNDOR.

nyomán elmondani. Ezután a Szemle közöl a költőtől egy néhány költeményt, mindeniket kísérvén elmélete szempontjából fölvevett megjegyzéseivel. Kivált a Tengeri dal, Viharmadár ez. verseihez írott megjegyzései értékesek. De minthogy e megjegyzések az angol nyelv zenei hatását jellemzik: magyar olvasónak lehetetlen azokat érthetők-ké tenni. Minket csak a gondolatok merészsége kap meg. Érzik ugyan, hogy a Swinburne iskolájába járt az új költő, de hiszen Swinburne bár ellenfele Tennysonnak: az új költészeti elméletet ugyancsak nem czáfolja meg. Mi helyesebbnek tartjuk olvasóinkat utalni arra, hogy Petőfi, Tompa, Arany és részben bámulatos erővel Lisznyai, Vajda János, sőt az újabbak közt Endrődi Sándor is, csak egy néhányat említve, meglepő példáit nyújtják annak, hogy a nyelv zenei hatását mint lehet kizsákmányolni. Mi e helyen a figyelmet kívántuk föl hívni ez új elméletre, az új angol költőnek jellemzésére lapunk szintén közöl két fordítást. Természetesen a minden nyelv természetével szorosban egybeforrt zeneiség a különböző nyelvekben különböző módon nyilvánul, mely nyilvánulási mód oly megmagyarázhatatlan, mint a nyelv geniusa, mely felett Kazinczy és Szentmiklósy illo tempore vitatkoztak. Kazinczy előtt lebegett a nyelv eszménye, Szentmiklósi előtt a nyelv geniusa . . .

Kazinczy a nyelv zenei hatásának bűvöletéből nem birt kilépni: nyelvújításának egyik kulcsa ez.

SZINTE FELÁLDOZTÁKI

Angolból.

SÁMI LÁSZLÓNÉ.

(Folytatás.)

Nugente indulatosan és keserűen beszélt; de a Nugente Howard természete nem volt durva, s szép szelid feleségét szíve mélyéből szerette. Az a nyugodt halvány arc meg tudta nyerni, dacára azon művésziessen ügyes és alattomos ingerléseknek, melyekkel kedélyét megmérgezték s érzelmeit folytonosan izgatták. — Ki nézhetett volna Constancera, hogy ártatlanságában, hűségében és tisztaságában kétkedjék?

Nugente kezét nyújtá.

— Gyere feleség, goromba és igazságtalan voltam. Bocsásd meg hibámat. De lásd, annyira szeretlek, hogy a halottakra is féltékeny vagyok. Feledd el édesem s jöjj velem az ebédlőbe. Nem hozzád illő, hogy tőlem s vendégeidről ennyire elzárod magadat.

Nugente ur nem volt elég őszinte bevallani, hogy ez volt az első alkalom, midőn Constance kimaradásával az illem szabályát megsértette, s a szegény asszony sokkal inkább örült, férje szívében a szeretetet s napfényt érezve visszatérni, minthogy élesebb szavait hajlandó ne lett volna elfeledni.

Constance felállott, de olyan gyenge volt, hogy alig bírta magát, s férje karjába fogozva, annak kívánsága szerint, az étterembe kísérte. — Édes Constance, te kitűnő jó színben vagy! — jegyzé meg Le Grande asszony, midőn rokona belépett; soha sem láttam arczodon virulóbb rózsákat; hát te Eleonorám?

— Én sem — mondá nevetve a leány, hajlandó vagyok azt hinni, hogy Nugente néni titokban bájital-vagy valami hatalmas élet-essentiát iszik, s azért veti meg a mi földi táplálékunkat.

Nugente ur összeráncolta a homlokát. Le Grande asszony pedig egy figyelmeztető tekintetet vetett leányára.

Igazuk volt. Constance ma rendkívül szép volt; átlátszó tiszta bőrét gyönyörű pir borítá; a hosszú sötét pillák alatt szeméi fényes csillagokként ragyogtak;

Felhívjuk az érdeklődőket, hogy a költészet eme zenei sajátosságának jellemzéséhez akár elméleti úton, akár gyakorlati példák által járuljanak.

EGY ÚJ ANGOL KÖLTŐBŐL.

I.

Az élet terhe.

Nehéz az élet terhe és ha bár
Áldás vagy átok, kell azt hordanunk,
Kéj árnya bú, remény kételyre vál,
Ürömsöp pet rejt öröm poharunk.

Tavasz, hó vágyad, derült egod, o nyár;
Ősz, méla kedved, immár bennetek
Borong láthatlan, mély örök homály
S a csönd, a mely minden dalt eltemet.

Honnét ez érzés túl érzéken,
Mit nem látva, nem hallva érezünk?
Onnét talán, hol forg, fut sebesen
A sors-kerék, egy sugárt vet nekünk?

Ködlő világ kietlen mélyiből,
Hol álom elhal, míg lejut ide,
Miként félig nyitott ajtó megöl
Tán messzi illat árja tévedo?

Te adtad-e, rejtélyes fényvilág,
Hol a zene lakik tul az Időn

az egész arcza oly tulvilági szép volt, mint egy angyalnak az arcza.

Próbált enni, de hasztalan kísérlet volt; s férje ezt a körülményt vagy szándékosan, vagy igazán nem vette észre; Le Grande asszony és leánya az ő példáját követték, s az élénkség hiányát a társalgásban saját fecsegésük által pótolták.

Végre az unalmas étkezésnek is vége volt.

Constance felállott, hogy távozzék a szobából; az ajtóhoz ment, megragadta a kilincset, s ott állott, mintha abba fogódzna, a nélkül, hogy az ajtó kinyitására ereje lett volna.

A többiek az ablaknál állottak, a tornyosuló fellegeket nézve.

— Constance, alig hiszem, hogy ma kikocsikázhassunk — mondá Margit asszony cousinja felé fordulva.

Ekkor elkiáltotta magát, mert a mint oda nézett, Constance ingadozott, s az erős kilincs, melybe fogódzott, nem bírta fenntartani.

A Margit asszony kiáltása által a Nugente ur figyelme is fel lett költve; hirtelen a feleségéhez ugrott, épen elég jókor arra, hogy az élettelen testet karjaiba fogja.

Constance végre áldozata lett annak a betegségnek, melyet soha sem vallottak nyíltan be, ámbár létezését ő és házi orvosa régóta sejtették; áldozata lett annak a titkos betegségnek, mely testileg és lelkiileg oly sokakat megöl; Constancenak a szíve szakadt meg.

* * *

A férj és apa veszteségét rettenetes napok és hetek követték; egy év lassan mult el e zsihasztó tompa fájdalomban.

Le Grande asszony és Eleonora ott maradtak az elhagyott magányos házban, egyedüli vigasztalásul az apának, s keserű titkos bánatára a gyermeknek.

Pedig a külszint látva, ki ne hibáztatta volna a Klára esztelen ellenszenvét, egy olyan jó, gyöngéd, gondos és szerető rokon iránt, mint a milyennek Le Grande asszonyt, s a kedves és testvéries társnak látszó Eleonorát képelték és lenni állították?

És a szülemelő létnek hangot ad
Dal, röpke ö-zhang zengve lüktetőn?

Avagy te gondolat végetlene,
A hol testetlen álmok nyugszanak,
Adád ez érzést, mely hévvel tele
Epesztve titkos világba ragad?

II.

Eros.

Hajnalra virradott az Élet,
Mint szellő szárnyalt a Remény,
A lét boruja messze széledt,
A Szépség kelt a hab ölén.
E reggel a föld titka, kéje
Virágok keblén nyugoda,
Mint a jövőnek lángja, fénye
Eros is ekkor támada.

Mult a jelennek lón a rabja,
S a mának karján álmódott,
A zord Halál visszariadva,
Az Élet játszin mulatott,—
És egyesült a föld az éggel,
Fohásza forrón tört elő,
Rózsailattól szerte szélylyol
Balzsamos volt a levegő.

HÉGEDÜS ISTVÁN.

Igen, Klárán és a jó, de fájdalom, gyorsan gyengülő öreg dadán kívül, mindenki el volt fogúlva a szép özvegy asszony és leánya iránt.

A mint a hónapok multak, a házi cselédek, barátok, és ismerősök suttogni kezdték, hogy a bánatos özvegy könnyei felszáradtak, megszűnt bevehetetlen lenni; hogy szelid jó feleségét elfelejtette; s hogy az öreg orvos erősebb, erélyesebb, s mutatósabb özvegye, már is teljesen betöltötte Nugente ur szívében a Constance helyét.

E hír nem látszott alaptalannak. Le Grande asszonyt gyakran látták a nagy birtokban járkálni, a távol eső helyeket is meglátogatta, mindenbe beleavatkozott, változtatásokat s javításokat indítványozott, s ott, hol hajdan a valóságos birtokosné férje iránti kiméletből szólani sem mert, Margaréta asszony parancsokat osztogatott.

Tény, hogy nagyon hasznossá és szükségessé tudta magát tenni a bánatos özvegy előtt, leveleit olvasta, írományait másolta, az ügyes-bajos embereket elfogadta; egy szóval mindent elkövetett, hogy vigasztalja, szórakoztassa, minden házi bajtól s bosszúságtól megkímélje, röviden mondva: a „jobb keze“ volt.

Constance soha sem törekedett erre. Lehet, hogy gyenge egészsége nem engedte ezt tenni, de az is lehet, hogy helyesebbnek ítélte, ha férje saját maga végezi és igazítja az ő körébe vágó dolgokat.

Ez az új rendszer mindenesetre újság volt Nugente ur előtt, s úgy látszott, hogy megnyerte tetszését.

Eleonora pedig a nevelőnő helyét töltötte be Klára körül. Ez a Le Grande asszony ajánlatára történt.

— Ez jó lesz kezdetnek Eleonorának — mondá; begyakorolhatja magát; és különben is, egyelőre rossz szul esnek önnek és Klárának idegent látni a háznál. Majd, ha mi elmegyünk, akkor természetesen másképen fog ön rendezkedni.

Minő önzéstelenség! Ki kételkedhetett volna egy ily bájos asszonyban? — Nem csoda, hogy a kissé indolens Nugente ur bizalmát teljesen megnyerte, hogy reá támaszkodott; nem csoda, hogy az életrevaló, szemes és magát oly nélkülözhetetlenné tevő asszonyt, ritkán lehetett tőle távol látni.

Igy mult el egy év és két hónap, a Constance halála után.

Kellemetlen hideg novemberi nap volt, olyan nap, mely a kedélyt lehangozta, s minden bajt, bosszúságot fokozott, és sötétebb színben tüntetett fel.

Nugente ur csodára egyedül volt a dolgozó szobájában, — a mi mostanában ritkán történt meg. Ő maga sem értette hogy, hogyan lehet ez. Le Grande asszonynak rendes szokása volt, minden reggel a gazdaszonynak kiadott parancs után a házi ur szobájába menni, a levelek és újságok megérkezése mindig az ő jövetelének előhírnökei voltak. — De ma, épen midőn legtöbb szüksége volt társaságára és segítségére, valami megmagyarázhatatlan akadály vagy szeszély távol tartja.

És ma rendkívül sietős és kellemetlen üzleti levelek érkeztek, ezeket akarta vele átolvasatni és még sem volt ott, — pedig mennyire számított segítségére; igazán bosszantó volt, s a Nugente ur kedélye ingerült kezdett lenni.

Végre indulatosan felugrott, nem tudta tovább kiállni. Dühösen rángatta meg a csengettyűt.

— Hol van Le Grande asszonyság? kérdé a belépő legénytől.

— Nem tudom uram; megkérdeztem?

— Mindenesetre. Mond meg, hogy látni óhajtom,

— azaz kéretem, hogy mihelyt teheti, sziveskedjék ide jönni, tevé hozzám.

A legény távozott, de pár perc múlva visszajött.

— Uram — mondá, Le Grande asszony egy negyed óra múlva itt lesz.

S aztán távozott.

(Folytatása követhet.)

PROSIT.

— Csevegés. —

Nehogy nyájas olvasóim közül valaki ez igénytelen csevegésről — czime után itélve — azt higgye, hogy ennek csak az a czélja, hogy e lapok tüsszentő olvasóinak „prositot“ — egészséget kívánjon; hanem benne lévén, Isten jóvoltából, ebben a csunya téli időben, minék a természet által az a furcsa — bár nem szabadalmazott, lévén tél előtt még őszi is — tulajdonság adatott meg, hogy az ember magát mindamellett, hogy koránt sincs melege, mégis nagyon gyakran meghűti; a meghülésnek pedig legtöbbszörre unalmas következménye a tüsszentés, ezt pedig a szokás megtödtötte a „prosit“, a „váljék egészségre“ kívánással; — s így nagyon is időszerűnek tartom e tárgyról csevegni a „meghülés“, vagyis jobban mondva, a „tüsszentés“ idejében (illetőleg *I*- vagy *I*vadjában), annál is inkább, mert az illem szabályai egy újjal szaporodtak, mely szabály a tüsszentésre egészséget kívánni szokást határozottan kárhoztatja.

Nem tudom, hogy ez új illemszabálynak fejte fog hajtani a szokás; de arra már százat tesz egy ellen, hogy az illető „etiquette-hős“, ki e 8-t alkotta, nem tudna számot adni arról, hogy voltaképen mi van az említett szokásban illemellenes; s nem tudna körülbelől azért, mert nem vette magának a fáradságot, megtudni e szokás eredetét, történetét; e nélkül pedig — igénytelen véleményem szerint — nem lehet e kérdésben illetékes bírő; ugyanis tudvalevő az, hogy a mit nem ismerünk, azt el nem ítélnéljük; és semmit sem ismerünk addig egészen, míg annak eredetét, történetét nem tudjuk.

Ép ezért hinni akarom, hogy nem végzek kárba vesztett munkát a szóban levő szokás történetének — innen-onnan összegyűjtött, idegen források nyomán való — megírásával; s nem lesz kárba vesztett fáradság olvasóimra nézve e csevegés netaláni elolvasása; így legalább mindenkinek megadatik az alkalom, következtetések útján, úgy a hogy, tájékozást szerezni arról: illik-e, nem illik-e? a tüsszentésre prositot, egészséget kívánni.

*

Ballerini nevű olasz tudós írja, hogy említett szokás nemcsak Európában, hanem Amerika, sőt Afrikában is, a legrégebb időktől fogva divatozott. Chaskum zsidó-rabbinus pedig azt meséli, hogy a világ teremtésekor a nagy Jehovának öt csudát tett szent létrehozni, melyek közül az egyik egy különös betegségben nyilvánult, t. i. midőn az ember először tüsszentett, akkor tüsszentett utoljára is, vagyis elköltözött ez árnyékvilágból, de Jákob patriarcha jónak látta könyörgésre venni a dolgot, s könyörgése használt is, mert ezután a tüsszentés nem halált, hanem in-

kább meggyógyulható nyavalyát jelentett, s ezért kellett a tüsszentésre jót kívánni.

A görögök ezzel szemben — parlamentális nyelven szólva — az oppositiot képezték; mert míg az előbbieknél, t. i. a zsidóknál, a tüsszentést halál követte, itt ellenkezőleg azzal kezdődött az élet; ugyanis a görögök Prometheusról azt regélik, hogy az általa teremtett embereknek nem azon járt az eszök megszületésök alkalmával, hogy legelőször is a napvilágot tekintsék meg, hanem minden burnót-szelence használata nélkül egy nagyot tüsszentettek s ezzel adták jelét megelevenedésüknek, s e megelevenedés üdvözlötetett „prositall.“

Thukydidés, régi görög történetíró, egyik munkájában e szokás eredetét az ő korában Athen városában dühöngő pestissal hozza kapcsolatba, szerinte, kik az említett betegségben tüsszentettek, azok hirtelen meghaltak, s ennek megállítására az Isteneket hívták segítségül; — de hogy az ő korát jóval megelőző időben is szokásban volt a tüsszentőket köszönteni, bizonyítják Homeros és Herodotos iratai.

Mások véleménye szerint, a görögök és rómaiak a tüsszentésben Isten intését látták a jövőre nézve, s majd jó, majd rossz előjelnek hitték, s hogy a bekövetkezendő tény az előbbinek feleljen meg, kívántak a tüsszentők szerencsét. — Ammianus, régi epigramm író, Proclus felett gúnyolódván, a többek közt hosszú orra és füleiről mondja: „Ez igen classicus, az orrok ez öreg anyja s oly messzire nyulik, hogy saját maga nem is tisztíthatja, fülei pedig úgy szétállanak, hogy tüsszentéskor soha sem hívhatja Jupiter segélyét, mert míg a hang füléhez érne, már rég elhangzott.“

Apulejus egy adomájában említi a tüsszentésre való jó kívánatot, mint bevett szokást. — Tiberius rendeletet adott ki, hogy ha kikocsikázása alkalmával tüsszent, mindenki „prosit“-tal üdvözölje.

A keresztyének között e szokás II. Pelagius pápa idejében jött divatba, a midőn a Rómában kiűtött dögvész sötétalant embert pusztított el; a betegségnek előjele halálos tüsszentés és ásitás volt, a miért is az ásitónak keresztet vetettek szájára; a tüsszentőt pedig „Isten segéljen!“ kiáltással vélték a halálból megmenteni, s innen vette volna eredetét e szokás.

Ezek azok a kis érdekes történetkék, vagy ha jobban tetszik, adomák, miket igénytelen csevegésem tárgya érdekében össze tudtam gyűjteni; ezekből láthatja a nyájas olvasó, hogy a szóban levő szokást szabálylyá századok bevett szokása szentesítette, mi mindenesetre eléggé elfogadható ok, hogy a fent említett „etiquette-hős“ nagyképűsködésével szembe szállva, a tüsszentőknek ezentulra is egészséget kívánjunk.

*

Végül mégis be kell vallanom őszintén, ha olvasóim netalán kételkednének az elmondott történetkék igaz voltában, s kételkedéseket, mint vitézlő Hary János deákja, tüsszentéssel fejeznék ki, bizony kételkedéseket nehezen tudnám eloszlatni, s nem tehetnék egyebet, minthogy őszinte szívből kívánnék tüsszentő olvasóimnak egy őszinte „prositot!“

KELLEN.

CENCI BEATRIX.

(Folytatás.)

Ha Francesco eddigelé gyermekeivel, mint zsarnok bánt, most már a legembertelenebb tettegességekre hagyta magát ragadtatni. S dühössége nemcsak a fiuk, hanem a két leány ellen is irányult, a kik pedig fivéreik kérelme tárgyában teljesen ártatlanok voltak. Ütötte, verte s lábaival összetaposta őket. Napokig elzárta őket s nem adott nekik enniök. Az idősebbik: Olympia, nem tudván hosszabban atyja kegyetlenségeit kiállani, megírta a pápának nyomoru állapotát s kérte, miszerint vagy adassa tetszése szerint valakihez férjhez, vagy küldesse valamely kolostorba, csak hogy atyja üldözéseitől megmenekülhessen. Kérése teljesített, a pápa szá- nakozásból Gabriello Carlohoz, Gabbio város leg- előkelőbb nemesei egyikéhez adta nőül s kényszerítette Francescot, hogy neki sorsához méltó jegy- pénzt: több ezer aranyat fizessen.

Cenci gróf tartott tőle, hogy fiatalabb leánya: Beatrix is, ki ekkor még gyermek volt, hasonlóké- pen cselekedhetnék, ha felnőtt, néjje példáját követ- ve szintén a szent atyához folyamodhatnék. E czél- ból, hogy e lehetőségnek elejét vegye, ez időtől kezdve palotájának egyik szobájában, mint foglyot, elzárva tartotta. Ő maga vitte neki a mindennapi eledelt, hogy senki mással az emberek közül érint- kezésbe ne jöjjön. S e mellett alig telt el vagy egy nap a legdurvább testi bántalmazások nélkül.

Jellemző ez apa állatias nyersségére vonat- kozólag az a mód s körülmény, hogy fiainak, Roc- conak s Cristoferonak, csakhamar ezután bekövet- kezett halálát miként fogadta. Hogy vajjon ő maga a két szerencsétlen fiu meggyilkoltatásáról előleges tudomással birt-e, nem bizonyos, de bizonyos az, miszerint a megölettetésokről szóló hírvételre a leg- élénkebb öröme fakadt s hangosan kinyilatkoztat- ta, miként semmi sem okozna neki nagyobb örö- met, mintha minden gyermekét a sirba fektethetné.

Igy folyt el néhány év a legiszonyubb kihá- gások közepett. A leírás, melyet egy későbbi törté- netíró Francesconak mindegyre meg-megújuló ki- csapongásairól ad, förtelmes részletei miatt, épen nem közölhető. Nem elégedve meg azzal, hogy éj- jel s nappal a legközönségesebb fajtájú s legfesz- lettebb erkölcsű nőkkel vétette magát körül, abban a baromiségben is kereste s találta gyönyörűségét, miszerint nejjének ez ocsmányságok üzése alkalmá- val is jelen kellett lennie. E szemérmetlen utczai nők szava rendelkezett a palotában. Petroni Lukre- cziának hallgatnia és tűrnie kellett.

E közben Beatrix, daczára a korlátoltságnak, a melyben élt, virágzó hajadonna nevedett fel. Az elerőtlenülült feslett férfi, Francesco, a ki a Ha- merling Nérójához hasonlóan, úgy látszik, hogy épen a legtermészetellenibb után legnagyobb hévvel vá- gyakodott, Beatrix mocsoktalan ifjusága által izgat- tatva, iránta vérfertőző szerelemre gyuladt s nem irtódzott neki a legelvetemültebb ajánlatokat tenni. A borzadály s legnagyobb foku felindulás, mely- nek e leggyalázatosabb kívánság első kinyilatkoz- tatása alkalmával a leány gyermekies ártatlan arcán lefestődhetett, csak arra szolgált, hogy a grófnak utálatos vágyát növelje, fokozza. Mindennemű rábe- széléssel törekedett megvetendő czélja elérésére. Ravasz álokoskodásu fejtegetésekkel igyekezett előt- te tisztába hozni, hogy a bűn, a mely gyermeki szeretetből származik, egyetlen egy misével is el- enyészteszhető. A mint e szörzsálhasogatások sem- mit sem használtak, fenyegetődzésekhez fogott s

végül erőszakoskodásokhoz. A lehetőségig sikerült az erélyes és szilárd akaratú leánynak megőrizni tisztaságát. Egyébiránt teljesen bizonyost e tekintet- ben nem tudunk, minthogy Beatrix később is e te- kintetben semmi szenvedés és kínzás által sem volt rábirható, hogy kimerítő vallomást tegyen, Egész vallomása azon kijelentésre szorítkozott, hogy Fran- cesco gróf őt vérfertőző támadásokkal üldözte.

A sajnálatra méltó teremtés szakadatlan ke- délymozgalmak által erre-arra hányattatva elvégre lehetetlenségnek látta, hogy e kinteljes állapotban maradjon. Olympia testvérének a példáját kö- vette s folyamodást intézett (egyszersmid mostoha anyja nevében is) VIII. Kelemen pápához, a mely- ben kéri, miszerint uralkodói hatalmát igénybe vé- ve, ötet atyja hatásköréből szabadítsa ki. Fájdalom, e lépése eredmény nélkül marad. Kérése később a pápai iratok közt megtalálhatott. Hihetően Fran- cesco gróf befolyásának sikerült ennek kézbesítését megakadályozni. Legalább a legújabb időkig azt ál- litották, hogy ez soha sem került a pápa sze- mei elé.

A mint Francesco leányának e lázadó tetté- ről értesült, háromszoros haragra gerjedt. Távól attól, hogy természetellenes szándékától elálljon, most azt határozta el magában, hogy folytonos rosz bánással érje el azt, a mit ravaszúsággal s rögtönös ostromokkal ez ideig hiában akart elérni. Bezárta a szegény Beatrixot mostoha anyjával, Lukrécziá- val, együtt szobáiba s esküvel erősítette, miként előbb nem látja meg a nap fényét, míg mindab- ba bele nem egyezik, a mit tőle parancsolólag kö- vetel.

Magánosságának ezen borzasztó óráiban ér- lelődött meg, lassan-lassan Beatrix lelkében a gon- dolat, hogy életének kegyetlen rosz szellemét, a szivtelen kinszt, ki szegénnyel és gyalázzal fenye- geti, útjából erőszakkal eltávolítsa.

Titkon egy fiatal ember Monsignore Guerra nyert bejuthatást a palotába. Lukretia és Beatrix helyzetén szerfelett szánakozott, s minthogy Beatrix minden lelki szomorúsága mellett napról-napra szeretejre méltóbb volt, az egykoruak ritka szépsé- günek tartották, mely hajlandósággal kezdett irán- ta viseltetni, melyet a szerencsétlen leány viszonzott.

„Monsignore Guerra“, így ír róla egy olasz író: csinos külsejű ember volt s kellemes modoru, jelle- mére nézve azok közé tartozott, kik jóra s roszra egyaránt könnyen hajlanak, a mint épen a körü- mények hozták magukkal.

(Folytatása következik.)

Petőfi-társaság nagy gyűlése.

Folyó hó 6-án tartá a Petőfi-társaság évi nagy gyűlését nagy számu díszes közönség jelenlétében; A változatos program vonzó ereje mind végig élénk érdekeltséget, meleg lelkesedést keltett.

Komócsy József elnöki megnyitója után Szana Tamás adta elé titkári jelentését, melyben kifakad a közönség közönye ellen, melyet a komo- lyabb irodalmi termékek s így a társulat közlönye iránt tanusit, míg az irodalmi kritika napfénye elől elrejtőző ponyva-irodalmi és frivol terüékeknek dús aratásuk van. A társulat vagyona a lefolyt évben 900 frttal gyarapodott. Pozsony városa 500 frttal lépett az alapítók sorába. Ezután megemlékezett Fest Imréről, kinek a Petőfi művei terjesztése körül szép érdemei vannak. Bejelenti a tagválasztó gyű- lése határozatát, mely szerint Dóczi Lajost és Jakab Ödönt választá meg tagokul.

Ezután Bercsényi Béla Beniczkyne Baj-

za Lenke novelláját az Első vihar-t olvassa fel, mely egy szegény leány élettörténetét adja elő meg- ható részletekben, kit egy festő a szegedi határok közt fedez fel és vesz magához, „mintá“-ul; ki azu- tán egy tengerész tiszbe szeret. Az első vihar a hajót összetöri és eltemeti a lány kedvesét, megöli szerelmét és őt is. Zajos tetszés kísérte e felolvasást.

Ezután Komócsy József olvasta föl Tolnai Lajos egy nagyobb tanulmányának: Br. Eötvös József mint „regényíró“ egy részletét, mely- ben Tolnai a Budapesti Szemlében megjelent éle- sebb hangú kritika ellen fakad ki és panaszkodik, hogy Bercsényit elhallgattatá Kölcsey, Bajza Vörös- martyn és körén kívül mást nem ismert el, Erdélyi hegelii ködbe burkolozék, így bántak Br. Eöt- vössel is, ki nagy népszerűséget vívott ki első föl- léptével és halála után hamar elhallgattak róla. Szé- pen jellemzi Eötvöst e töredéknek; melyhez csak akkor szólhatunk, ha egész terjedelmében olvassuk, következő részlete:

„Vélemény a fogház javítása ügyében“ — ily munkát ír ifju korában. Kinek a bánata, szenvedé- se, üldöztetése hathatta meg ifju szívet? „A zsidók emancipációja“ foglalja el 1834. táján, mikor a ma- gyar a zsidót még a koborló oláh czigánynál is alábbvalónak tartotta. És ő nem fél ennek a nép- nek szenvedéseit festeni, megaláztatását polgári és társadalmi életében, megvetetetését templomaiban, ki- gunyoltatását halottai koporsóinál. Hol vetted könyeid forrását, hol balzsamodat, hogy ezekre is jutott be- löle. „A szegénység Irlandban“ — ez se hagyja nyu- godni. A szegénység? Ne, oh ne Irlandban, hanem Ercsiben, Iváncsán, Megyerén, Budán. Pesten, a fel- földön, az alföldön, végig a négy folyam mentén, a meddig a szenvedő Magyarország terjed. Fensé- ges ember! ki mint a Jézus, szerte jársz és jót cse- lekszel, a tengerre szállasz, hogy míg a többiek alusznak, te imádkozzál, míg a szélvész ordít, te esedezzél! Fenséges ember! ki a hegyre mégysz, hogy folytasd a munkát, a régi néhány halakkal és kenyerekkel és hozd el újra az időt, mikor minden üres kosár megteljek maradékkal és még se fogy- jon el a szegények kenyere többé! Fenséges ember! ki a négy napos sir elé állasz, hogy felköltsd a rot- hadó testet, mert anya az és várják otthon árvái — ki fel akarod verni mély siri álmából hazádat, szavaddal, sziveddel, melyen a Jézus szelleme lebeg — hazádat, mert a szegény Magyarország a te ha- zád — oh ember, ki voltál és mit akartál te? Így készül Eötvös József, hideg századában, a materia- lismus, s önösség fagyos levegőjében — írói pályá- jára!“

Ifj. Ábrányi Kornéltól „A király és a köl- tö“ című költeményt olvassa föl Bercsényi. Együtt ülnek: király és költő. Alattuk, a vérérekély előtt, el- terülő mélységben: félig dallam, félig vizmoraj, — mindenütt pompa és báj, a melytől „égbe tör utat magának a királyi öntudat!“ — „Mind meghalunk király!“ feleli a költő.“ S a király elrendeli, hogy milyen legyen sirja, minő a gyász, melylyel emlé- kének adózzanak:

Legyen a sirból ősi sziklakő,
Örökké hangzó, mint rejtelmes ajk,
Mely csak parancsol és köröskörül
Kormányoz egy láthatlan szolga rajt,
Kezemben kardom, főmön koronám,
Zászlóm párnaként fejem alatt

. . . . Kiket szerettem, jöjjenek velem!
Kutyámat, sólymomat, hí ménemet
Nem hagyom itt e földön senkinek!
S kevésbbé azt, ki szivemet bírá,
Kinek, ha láttam, nem valék király!
Kinek keblén gond nem dult sohasem:
Itt nem hagyom szép ifju kedvesem!

A költő másképp óhajtja sírhelyét, emlékezetét:

... Ha meghalok uram,
Kívánok nyájas völgyet sírhelyül,
Mít átszel zugó erdei folyam,
Hová madárraj szomját oltni gyúl,
És játszi zajjal vidám dalra kel,
Szellőkkel feleselve szeliden;
Hol vándor is, ha ott jár énekel,
Síromra ül s merengve megpihen!

S kiket szerettem s kiknek fájni fog,
Ha jó az óra, melyben meghalok, —
Azoknak én, bár sírom eltemet,
Itt hagyom dalaimban szívemet!
Legyen nekik az élet hosszú, szép,
Áldását a sors köztük ossza szét!
Lovam parancsszót ne halljon soha,
Sólymom repüljön szabadon, tova!

„S kit legjobban szerettem s a kinek
Ajkáról dalaimat csokolám,
Halálomat ő se sirassa meg,
S míg én várom, higgye: ő vár reám!
Ne tudja hol van sírom s csak mivelj
Véletlen arra jár, keresse fel:
Leljen virágot rajta, tépje le,
S csak sejtse, hogy szívem volt gyökere!

A közönség élvezettel hallgatta végig a szép költeményt, s hosszas tapssal hálálta meg.

Jókai Mór „Barak Hageb asszonyai“ címén kis elbeszélést olvasott el, elmondta a közönség folytonos és zajos tetszése [közül a következő történetet:

Barak Hagebnak, a koarezánok szultánjának volt összesen 365 asszonya, azaz minden napra egy. Hogy szökő évben miként tudott velük kijutni, az iránt a történelem felvilágosítást nem nyújt. Hogy az asszonyok tenger pénzbe kerültek, az természetes; s hogy ennek a nép adta meg az árát, az még természetesebb. Egyszer hozzá jön a nagyvezérje, s szörnyülködik a rengeteg sok asszonyon, meg a pénzen a mibe azok kerülnek.

— Hiszen annyi pénzért, kiált fel, a mennyibe egy asszony kerül, száz lovas katonát lehetne kiállítani!

— Hát hol szerezh nekem száz lovas katonát annyi gyönyörűséget, mint egy asszony? felel a bölcs szultán. Aztán szép sorjában elszámolja, hogy neki valamennyi asszonyára szüksége van. Mert az egyik gyönyörűen tud játszani a tantamon, a másik a gitáron utolérhetetlen, a harmadik mesterien veri a tamburát; a negyedik a barackot tudja meghámozni, az ötödik a bajadére tánczot járja elbájoslóan a hatodikkal; a hetedik kötelen tánczol úgy, mint még senki; a kilencedik késeket hajigál, s azzal ragad bámulatra; a tizedik isteni szörbetet csinál; a tizenegyedik úgy mesél, hogy elandalodhatnék rajta a khalifa, aztán a többi: ki csillagból jósol, ki álmodt fejt stb.

A nagy vezér folyton olvasott, — hogy egy, kettő. S a midőn fölhasználta erre a célra még a lábujját is s még sem volt elég, — fölállt, s megszökött. Történt azonban, hogy a szomszéd germán szultána Szidi Achmed fölakarta szabadítani a koarezánokat Barak Hageb zsarnoksága alól, s ellene indult hadseregével. Némelyek állítása szerint e sereg 10,000, mások szerint 100,000 főből állott. Tulzás mind a kettő; s az igazság a közepén van: volt neki bizony háromszáz mezitlábos testőrje. Barak Hagebnak az ahoz értő asszonyai megjósolták, hogy még ma meg fog dölni Germáni országa, a Szidi Achmed halál fiává leszen. Kihirdették a jóslatot, s az roppant lelkesedést idézett elő ország-szerthe. Barak Hageb maga is tökéletesen bizott a jóslatban, s azért magával vitte a harczterre az asszonyait is mind: hadd legyenek tanui az ő dicőségének. Ott aztán rettenetes dulakodás volt; mindkét fél történetirői megegyeznek abban, hogy

a másik részről 30,000 halott maradt a csataterren, míg a saját részükről egy emberben sem esett kár. Itt is középen van az igazság: mert a mint a germánok kilőtték nyilait, a koarezáni mezitlábosok hátukra kapták a paizsukat, s befutottak a kukoriczásba. Barak Hagebnak meg azt tanácsolták az asszonyai, hogy fussanak, a mit a szultán magától is megtett: menekült az asszonyaival. A mint egy sűrű bambuserdőhöz értek, elbusultan gondolt arra, hogy a dolgok egyáltalán nem úgy folynak, mintha a jóslat híven teljesednék be. De hát a csillagok még nem jöttek fel. A mig az esti mosakodását elvégezte, az asszonyok a lovaik sörényéből rengeteg szakállt, bajuszt ragasztottak föl maguknak, s főreiket bambusra tűzvé, dárdát csináltak. Aztán három csoportra oszolva ellene mentek az őket üldöző Szidi Achmednek. A mikor Achmed meglátta a marczona csapatot, maga is megretentt tőlük. S ekkor a közepre rugtatott a kés-hajigáló Zibella, s mór hangon szólította föl hősies párviadalra Szidi Achmedet. Ez kénytelen-kelletlen kiállott, s akkor Zibella úgy hajította homlokban a lándsájával, hogy menten halott lett belőle. Erre mi sem vott könnyebb, mint csapatát is széjjel verni, s most a germánok tutottak a kukoriczásba és a koarezánok égették föl a szomszéd állam falvait: a mi a fölzsabadításnak tudvalevőleg egyetlen módja, Barak Hageb pedig szultána lett a szomszéd államnak is, s asszonyainak, jutalmul hős maguk-visedéért olyan szabadságot adott, minő szabadságuk van a férfiaknak.

Erre roppant nagy lett az ő népszerűsége. S mindenfelől küldtek hozzá ajánlatokat, kínálva feleségül a rokonaikat. Maga Mohamed szultán a hat hugát és négy nénjét ajánlotta föl, a mire azt felelte Barak Hageb:

— Nem kell nekem a hat hugod és a négy nénéd, de küld el nekem — feleségül az — anyádat, Mert nekem bölsségre van szükségem.

S úgy történt, a Hedsas 1222-dik esztendejében, és Barak Hageb dynastiát is alapított.

A fölhangzó zajos tetszészaj lecsillapulta után Komócsy elnök rövid zárszóval rekesztette be az ülést.

SZINHÁZ.

Sok hűhó semmiért. Shakespeare e gyönyörű vigjátékát, melyet az angol közvélemény oly becsesnek tart, hogy a Shakespeare színház ünnepe alkalmával, mint Shakespeare vigjátéki mintája egyik legszebb ajándékát, Hamlettel együtt adták 1879-ben a mi szinpadunkon — nem tudom mi okból először láttuk, holott e darabban a compositió oly kerekded a párhuzamos cselekvény (Hero és Beatrix Claudio és Benedek drámai és komikai alapon kivitt cselekvényei) oly lélektani biztossággal és helyes valószínűséggel van egybe kapcsolva, de a mi földolog, a pajzán jó kedv, az enyelgő tréfa szilaj csapongása, a humor-könyéken ácsillanó mosolya oly eleven, ellenállhatlan erővel ragad el és ringat a regényes költészet korlátot nem ismerő tengerén, hogy bizony nem egyszer, de bizonyára egy idény alatt többször is szinrekerülhetne és ép úgy elmulattatná a közönséget, mint a mily igazában mulatott a csütörtök esti szép közönség, természetesen olyan szabatos és hangulatteljes játék mellett, milyenben ezeste gyönyörködheténk. Hangulatteljes játékot mondtam, mert érzett, hogy a Shakespeare-i vigjáték hangulata: a valódi jó kedvet, mely nem léha, a Shakespeare-i szellemességet, mely

nem betanult, a Shakespeare humort, mely a szív meghatottsága alatt kiszökött könyben megtört sugara a világot átölelő lángésznek, a Shakespeare-i képzelem-csapongást, mely messze lebben, de a szeretet természetkörüéből ki nem száll soha megérték színészeink és gondosan is játsztak.

Sok hűhó semmiért vigjáték és dráma cselekvényénél fogva Claudio számára megnyeri Don Pedro arragon fejedelem Leonató, messinai kormányzó leányát: Herót egy álarczos bálban álarcz alatt. János, Pedro testvére, ki vele színleg kibékült, a gonosz, a fondor szellem képviselője. Daemoni jellem, ki a rosszat azért teszi, mert elégedetlen, mert irigyel minden boldogságot. Alávaló pajtásaival szövetségben sikerül egy éjjeli légyottot, mely Borachio és Heró egyik társalkodó nője közt folyt le, oly színben tüntetni föl az éjjel tájt czélesztosan Heró ablaka alá vezetett Pedro és Claudio előtt, mintha Heró légyottja lett volna. A felbőszült Pedro és Claudio másnap a templomban az esketés előtt nyíltan gyalázzák meg Herót, ki eszméletlenül rogy össze. Ime az egyik cselekvény.

Beatrix, Leonato unokahuga játszi, pajzán jó kedvű lány, szellemesebb, eszesebb, mintsem a földi halandók közönséges viszonyait magára nézve korlátokul elősmerné. Nem köti meg szívét és épen ezért kötölközik Benedekkel, ki viszont a női nem iránt magas megvetést mutat. Mi természetesebb, hogy e két éles kard egymásnak ossza vágásait és mulattatta az egész környezetet.

Shakespeare nevető jó kedve tör ki a világ hiúságai felett. Foly a pajkos háboru. Csattog a kard . . . de egyszer csak kiesik mindkét kézbe és Shakespeare bámulatosan biztos lélektani belátása gyönyörű fokozattal eszközözi ezt. Előbb Don Pedro szövetségben Heróval, két oldalról hálózzák be külön Benedeket és külön Beatrix, gerjesztik egymásiránti szerelemre. A hiúság révén fogják meg mindkettőt. Úgy ejtik a dolgot, hogy mindkettőt jelenlétében adják elő: mint rajong a másik és mint átálja megtenni az első lépést, mely eddigi életük neveléséig visszajárna. Ez a hiúság, a hiúság: a következetesség negélyezése még a megsajduló szív hangjával szemben is nem engedi, hogy e két egymásra utalt és egymásnak teremtett lény megtalálja egymást. És épen ebben rejlik Shakespeare mesterfogása. De a másik cselekvény szomorú, megrázó fordulata: a templomi jelenet a fájdalommal is élczelő Beatrixot szóvalanná teszi Sir és kesereg, Benedek érzi, hogy igaztalanságot követtek el Claudioék, hogy ármánynak kell működni: kiejti az elmésség villogó kardját. Bevallja Beatrixnak, hogy szereti és . . . megesküszik, hogy bosszút áll Claudion. Ebből ugyan semmi sem lesz, mert a Shakespeare-i jó kedv megaléltelte sok hűhó t semmiért és egy éjjeli ostoba örjárat, túlbuzgóságból, elfogja Borachiot, miután kihallgatta ennek vallomását, hogy e cselszövényért 1000 aranyat kapott János lovagtól, ki meg is szökött. E letartóztatás komikuma széles jó kedvet idéz elő, a kihallgatás még nevetségesebb; de utóljára Borachio vallomást tesz. Hogy Claudio meg legyen hiszékenységeért büntetve, Ferencz szerzetes tanácsára halottnak adja ki atyja. Általában e vigjátékban Shakespeare kedvét találta az álokoskodásban. És mily finom lélektani aperçué-re vall a szerzetes azon megjegyzése, hogy a halott képe tisztán, eszményi való alakjában vésődik be, majd a bánatos szerető szívébe! Könyvével elmosza a szennyet: Leonatótól bocsánatot kér Claudio, miután az ármány világsága jön. Leonato kiköti, hogy Antonlo leányát vegye el, ha hűségét be akarja bizonyítani. E próbát is kiállja Claudio. Az álarczban megjelenő Herónak lá-

tailanul megesküszik. Ekkor veszi le az álarcot Hero. Teljes a boldogság. A nevető jó kedv kacajra fakad, midőn Benedek, a nőgyűlölő a legénységével kérkedő Benedek fölkiált: nincsen a világon olyan kedves kormány, mint a papucs kormány, Arat is ez élczet Don Pedro részéről, de Beatrix karján csak elviseli valahogy. Hogy a Ferencz szerzetes terve az igazság kitünése után nem tette meg a hatást, azon nem lehet csodálkozni; de hogy e darabot lényeges veszteség éri, ha a tudakos és körülményeskedő Galagonya örbiztos nagyképűsködése, Arany László művészi fordításában valóságos magyar humorral visszaadott jelenetei nem fordulnának elé e darabban. Ki ne kacagna szívéből a bölcs Galagonyán, ki jegyzőkönyvre vétet tücsköt-bogarat, de kiválóan azt, hogy ő nagy számár. Arany Lászlót Shakespeare oly pompás jó kedvre hangolá, hogy e fordítás gazdag humora, szellemessége, a szójátékok kaleidoskopszerű tarkasága, a magyar kifejezések zamatos ereje, üde frissesége méltóvá teszi őt atyjához. A magyar és angol humornak sokban összetalálkozó természetét sehol jobban érezni nem lehet, mint a Szent Iván éji álom és a Sok hűhó semmiért fordításában. Tolnainé eleven ügyes játéka méltán aratott zajos tapsokat, melyre egyébként is érdemes közönségünk e kiváló kedvence.

Örökké, ez a czime azon új francia vigjátéknak, mely a mult szerdán került színre. Irta: Charles de Courey. Egy a Musset-féle Proverbek fajtájából proverbe nélkül, a mennyiben egy élénk vigjátéki jelenet keretében játszik az egész vigjáték, a nélkül, hogy vigjátékká lehetne; mert a cselekvény hiányát a sok jövés-menés, élénk dialog, kötekedés, tréfa még nem pótolja. Azért mondók, hogy Proverbe-fajta, mert az egész darab egy csattanós mondás bebizonyítására van kitalálva. . . Örökké: rövid időt jelző időhatározó. Tehát, a mi Mussetnél egy példabeszéd, egy közmondás, itt egy élcz. Ez élcz teremté e vigjátékot. Nizieresné épülő kerti lakak kiadó. Nizieresné azt mondá egykoron Martonge bárónak, hogy örökké, de elűzte magától és sietett férjhez menni ahoz, kinek szintén azt mondá: örökké. Martonge báró elűtazott. Csupa szórakozásból elvette Miss Cecilt, mert nem kapta egykori kedves visszahívó levelét a maga idejében. Két hó igen sok egy levél várására és . . . megházasodott. Természetesen találkoznak. Mulatságos jelenet fejlik a kerti lak leendő bérlője, az örökké nyert ígért egykori tulajdonosa és Nizieresné közt. Az egymás elleni ingerkedő kölcsönös ámitások, kifakadások, újra fellobbanó érzelem tréfás bonyodalmát keresztül vágja az egyik inas jelentése, hogy jön Nizieres ur. Elválnak harag nélkül azon bölcs elhatározással, hogy nem fogják többé oly könnyen kimondani e szót: örökké. Martonge ur kiveszi a bérlakot, de a bérbe beleérti nejét is . . . És így ki-ki marad a maga párjával. A meglehetősen számu közönség igen jól mulatott e semmiségen, Berczik Szellemdús hölgye és Banville gyönyörűen megirt Gringoire-ján: az éhség és szerelem e vigjátékán. BAYARD.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kolozsvár, 1884. jan. 13.

— A KOLOZSVÁRI NEMZETI SZÍNHÁZ ÜGYE végre-valahára a megoldás felé közeledik. E fontos ügyhöz lapunk közelebről hozzá fog szólni. Addig is konstataljuk, hogy a színházi választmány f. hó 7-ikén gróf Eszterházy Kálmán elnökle mellett gyűlést tartott, melynek egyetlen tárgya a helygymnizster azon iratá

nak tárgyalása volt, melyben felhívja a választmányt, hogy vonatkozással a színház kezelése, az igazgatóság szervezése és a deficit megszüntetése tárgyában tett választmányi fölterjesztésre, a helygymnizster Budapesten egy szakértekezletet híván egybe, erre a választmány jelöljön ki két küldöttet. A választmány e czélra dr. Groisz Gusztávot és Szász Bélát jelölte ki. A választmány részéről gr. Eszterházy Kálmán is tagja lesz azon szaktanácskozmánynak. E tanácskozás még e hó folytán megtartatik. A jobb jövő reményével várjuk.

— A TUDOMÁNYOS AKADÉMIA folyó hó 8-án d. u. 5 órakor dr. Pauler Tivadar elnökle alatt összes ülést tartott, melynek egyetlen tárgyát a különféle kérdésekre beérkezett pályamunkák bemutatása képezte. A jelgés levélkék hivatalosan lepecsételtetvén, a pályázatok áttétettek az egyes osztályokhoz, melyek kebelükből az illető bíráló bizottságokat kiküldik. A pályázatok, tekintve a beérkezett pályaművek számát, minden egyes téren kielégítőnek mondhatók, a mennyiben egyetlenny pályakérdés sincs, a melyre pályamű ne érkezett volna, sőt a drámai és verses pályázatok nem csak a mult évvel szemben mutatnak tetemes emelkedést, hanem általában eddig ritkán tapasztalt érdeklődésre vallanak. Leggazdagabb úgy pályakérdésekben, mint beérkezett pályaművekben az I. osztály, a melynek körébe a szép- és nyelvtudományok tartoznak. A 100 aranyas Teleki-jutalomra most 23. vigjáték pályázik, a Karácsonyi-díj 200 aranyért 46 komoly színmű, a 100 aranyas gróf Nádasdy-díjért pedig 21 elbeszélő költemény versenyez, míg a Farkas-Raskó díjra 28 hazafias költemény érkezett be. Az első osztály részéről még az Atheneum díjra (hirlapirodalom története) egy ajánlat dr. Ferenczi Józseftől; a Lévy-jutalomra (a modern realizmus) két pályamunka érkezett be. A II. osztály pályakérdései közül az egyik Sztrókay-jutalomra (pénztartozások) három, a másik Sztrókay-jutalomra (bűnkíséret) szintén három pályamunka érkezett. A III. osztály részéről a Bézsán-jutalomra (differenciál egyenletek) kettő, a névtelen mérnök jutalmára (csekély esésű folyók szabályozása) három pályamunka s a Lévy-jutalomra (szarvasmarha-istállózás) három nyilt pályázat érkezett be. A Péczely-, Lukács-, Első magyar általános biztosítótársaság-féle pályakérdésekre vonatkozólag a határidő márczius 31., illetőleg április 15-ike; a nagy jutalomra és a Marczibányi-féle jutalomra január végéig fogadnak el munkákat. Az összes ülés után az I. osztály tartotta meg ülését, melyen dr. Goldziher Ignác „A muhammedan jog eredetéről” értekezett. Renan Ernő az arabok szellemi életének jellemzése alkalmával többek között azt állítja, hogy a muhammedánok között a fejlődés oly magas fokára emelkedett jogtudomány (fikh) az arab genius sajátosság terméke, melynek megteremtésében nincsen része semmi idegen befolyásnak. A jelen előadás feladatát tűzte ki, Renan e thesisének tarthatatlanságát bebizonyítani s kimutatja, hogy a muhammedán jognak nemesak későbbi fejlődése állott idegen hatások befolyása alatt, hanem a muhammedán jog alakulására a legelső lökés oly körökből eredt, melyekben a római jog tanulmánya keleten nagy virágzásnak örvendett.

— BAL-KRÓNKA. Folyó hó 26-án megtartandó orvosbál nyitja meg az idei elite-bálok sorát. Az előjelek a megnyitási kitünő sikeréről tesznek bizonyosságot. Bálanyául a tevékeny rendezőség Zeyk Józsefné, sz. Gyarmathy Laura urasszonyt nyerte meg; a védnökséget pedig br. Bornemisza János vállalta el, míg a bál orvosok dr. Purjesz Szigmond és dr. Szöcs Emil urak lesznek. — Fényesnek ígérkezik a korcsolya bál is. A rendezőség, br. Bánffy György elnök élén, mindent elkövet a siker érdekében. A bál-nyitást mint értesülünk — Baresai Domokosné urhölgy fogja betölteni.

— AZ AKADÉMIAI NAGYJUTALOM (200 arany) és Marczibányi mellékjutalom (50 arany) az 1884-iki nagygyűlésen az 1877—1883. év közben megjelent, a bölcséleti tudományok körébe tartozó munkák legjobbjainak fognak odaitélni. A magyar tudományos akadémia főtitkári hivatala emnélfogva figyelmezteti az ily munkák szerzőit, hogy műveiket a f. 1884. év január végéig a főtitkárhoz küldjék be, följegyezvén röviden, a mit munkájok kiváló vonásának tartanak.

— KIRÁLYNÉNK Ő FELSÉGE a kolozsvári jótékony négyeletnek magánpénztárából 50 frtot ajándékozott.

— AZ ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET bölcsélet-, nyelv- és történelem-tudományi szakosztálya, az egyetem bölcsészeti karának VIII. sz. tantermében f. hó 12-én tartja meg zárt és szakülését. A keblbi zárt ülés tárgya: Uj

tagok bejelentése és fólvétele. A szakülés tárgyai: 1. Az investitúra kérdése a pápaság és császárság első küzdelmében, dr. Mika Sándor egyet. m. tanártól. 2. Az emberi beszéd eredetének ismertetése, (folytatás) Turbucz Ferencztől.

— AZ ERDÉLYRÉSZI ROMÁN IRODALMI ÉS NÉPNEVELÉSI kolozsmegei főkegyelete tegnap délután 5 órakor a gör. cath. esperesi lakáson évi rendes közgyűlést tartott dr. Szilassy Gergely e. tanár elnökle alatt. Elnök rövid, de átgondolt beszéddel nyitotta meg a csekély számban látogatott gyűlést, melyben a culturalis mozgalmak iránt való közöny ellen kelt ki s a népnevelés fontosságát vázolta. Utána Podoba László gör. cath. segédlelkész olvasta fel a titkári, majd Pap Leontin kir. törvényszéki bíró, mint pénztárnok, a pénztárnoki jelentést. Ezek letárgyalásával megejték a tisztí választásokat a következőleg: elnök lett ismét dr. Szilassy Gergely egyet. tanár; titkár Podoba László s. lelkész; pénztárnok Pap Imre ügyvéd, miután az előbbi pénztárnok, elfoglaltatása miatt, ismételt kérésekre, se volt hajlandó tisztjét tovább viselni, választmányi tagok: Coroiáy Gyula ügyvéd, Pap Gábor esperes. A közgyűlés esti hét órakor eloszlott.

— EGY IFJU LEÁNY HŐSIES HALÁLA keltett Berlinben mély részvétet. Bülow bárónának két leánya szerdán a rommesburgi tóhoz kocszított, hogy annak jégpánczélján, mint kitünő korcsolyázók élvezzék e sport gyönyörűségeit. A jégem mind a kettőn általános fel-tűnést keltettek ügyességökkel. Egyszer a tó be nem fagyott helyén egy 14 éves fiu elsiklott s a halállal vívódott, midőn a nők figyelmét oda fordította a közönség sikoltozása. Az ifjabb Bülow kisasszony, a ki mint kitünő uszó volt ismeretes, odafutott a veszedelem színhelyére s a korcsolyázástól felhevülten, egyenest a vízbe vetette magát s addig tartotta a fiut a víz fölött, a míg ezt egy rud segítségével sikerült kimenteni. Ugyane pillanatban azonban a nemes megmentő eltűnt a habok között, valószínűleg hirtelen szív-szélhűdés következtében. Midőn ezt idősb nővére észrevette, ő is a vízbe ugrott s kereste hűgát a fagyos elemben. A körülállók fáradozásának sikerült az idősb lányt majdnem élettelenül kimenteni, s nemsokára egy közeli házban egészen helyrehozni, de az ifjabbnak már csak holttestét foghatták ki.

— PÁLMAI ILKA ASSZONY bejelenté a népszínház igazgatóságának, hogy 50 arany pályadíjat tűz ki oly népszínműre vagy operettre, melyben a főszerepet az ő számára írják. A bírálók Evva Lajos, Rákosi Jenő és Kazár Emil lesznek. Benyújtási határidő f. é. márcz. utolsó napja.

— MEGRENDTŐ ESET okoz izgatottságot a főváros társas körében. Ismét egy alig fölserdült ifju, atyjának egyetlen és gyermeke és reménye, oltotta ki saját életét: Batizfalvy Béla, a köztisztvisletben álló dr. Batizfalvy Somának husz éves fia. Szombaton déltájban deli temető ifju jelent meg a Rudas-fürdőben s furdőjegyet váltott; az intézet igazgatója, ki látásból ismerte, de nevét nem tudta, semmi feltűnőt sem vett észre. Az ifju bement egyik furdőszobába s innen nem sokára lövő hallatszott. Mikor az összefutott szolgák az ajtót betörték, az ifjut holtan találták a kádban. Az asztalon monogrammos levél feküdt e czimzessel: „A legjobb atyának adandó át” A furdő személyzete egyelőre nem adhatta át a levelet, mert az öngyilkos ruháiban semmit sem találtak, a mi kilétét felvilágosította volna; értesítették tehát a rendőrséget, a tetemet pedig kórházba szállították. Vasárnap dr. Batizfalvy aggódva jelenté a rendőrségnek, hogy fia, Béla, csőtörtőkön távozott a szülei háztól, azt mondván, hogy Szent-Lőrinczre megy egyik barátjához; de azóta nem tért vissza. Fia személyének leírása után a halottas kamarába vették a szerencsétlen apát s ott ráismert öngyilkossá lett fiára. Az egyetlen egy gyermekét vesztett szülőfájdalma leírhatatlan. Az öngyilkos ifju harmadéves orvosnövendék s elkövető körökben kedvelt fiatal ember volt. Mi vitte végzetes tettére, nem tudhatni. A levélben, melyet atyjához intézett, csak némi halvány czélzást tesz öngyilkossága okára.

TARTALOM: A magyar nép erkölcsi rajzához. Irta: Imreh Sándor. — Láda! Kérnek. Jusz-e? Jókai Mór. — Dal. Endrői Sándor. — Szinte feláldozták. Sáni László. — Prosit. Kelen. — Cenci Beatrix. — Petőfi-társaság nagygyűlése. — Színház. Bayard. — Különfélék. — Tárca: Egy új angol költő. Hegedűs István. —